

Munhälsa och orofacial funktion hos personer med Spinal muskelatrofi

Rapport från observationsschema

Rapport baserad på data hämtade ur Mun-H-Centers faktabas om munhälsa och orofacial funktion hos personer med ovanliga diagnoser, MHC-basen. Insamling av data har skett via tandläkare och logoped genom ifyllande av orofacialt observationsschema. Kartläggningen omfattar 49 observationsschema.

Synonymer: SMA I (Werdnig-Hoffmanns sjukdom), SMA II, SMA III (Kugelberg-Welander's sjukdom).

Beräknad förekomst: 4-6 barn insjuknar per år i Sverige.

Orsak: Skada på SMN1-genen på kromosom 5. SMA typ I, II och III har en autosomt recessiv nedärvning. Vid spinal muskelatrofi (SMA) sker en nedbrytning av motoriska nervceller i mellanhjärnan, förlängda märgen och i ryggmärgens framhorn med muskelsvaghet och muskelförtvining (atrofi) som följd.

Allmänna symtom: Muskelsvaghet och muskelförtvining är mest uttalad i kroppsnära (proximal) muskulatur, t ex muskler i bröstorg, rygg och hals. Den intellektuella utvecklingen påverkas inte.

SMA I (Werdnig-Hoffmanns sjukdom): Symtom finns från födseln eller debuterar före 6 månaders ålder. Andningsfunktionen påverkas allvarligt och risken för infektioner är stor.

SMA II (s k intermediär form): Symtomen debuterar mellan 6 och 18 månaders ålder. Muskelsvagheten är ofta mer uttalad i benen än i armarna. Skolios (sned rygg) är vanligt. Andningsfunktionen kan vara påverkad.

SMA III (Kugelberg-Welander's sjukdom): Debuterar i 2-årsåldern eller senare. Muskulaturen närmast bålen (proximal muskulatur) är försvagad. Ryggbesvär och gångsvårigheter är vanligt och kan förvärras med åren.

Ibland används beteckningen SMA 0 för den mycket svåra medfödda formen och SMA IV för den lindrigare formen där symtomen debuterar i vuxen ålder.

Orofaciala/odontologiska symtom: Små barn med SMA I orkar inte lyfta huvudet på grund av svaga nackmuskler. Försvagade muskler i svalget påverkar förmågan att suga och svälja. Tungans muskulatur kan också vara svag och uppvisa fascikulationer (små ryckningar). Ungdomar och vuxna med SMA kan ibland få en inskränkning i gapförmågan. Bettavvikelser förekommer.

Orofacial/odontologisk behandling:

- Viktigt att barn tidigt får kontakt med tandvården för förstärkt förebyggande vård.
- Tand- och bittutveckling ska följas. Vid avvikelser ska ortodontist konsulteras på tidigt stadium för planering av eventuell bittkorrigering.
- Vid begränsad gapförmåga bör käkledsfunktionen utredas och därefter lämplig behandling sättas in.
- Ät- och sväljsvårigheter utreds och behandlas av specialistteam på sjukhus eller rehabilitering.

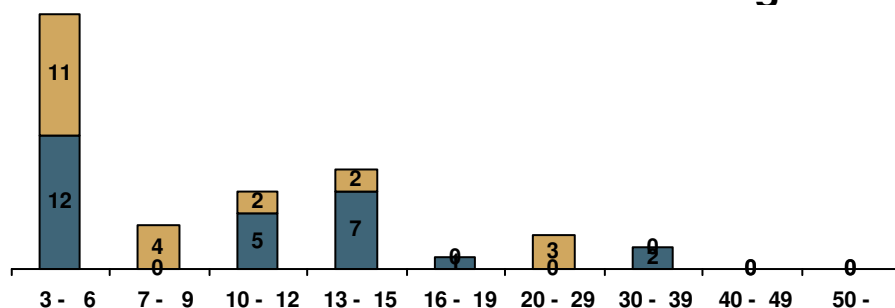
Källor

Socialstyrelsens kunskapsdatabas om ovanliga diagnoser.

MHC-basen – Mun-H-Centers databas om munhälsa och orofacial funktion vid sällsynta diagnoser.

Ågrenskas Dokumentation.

Åldersfördelning

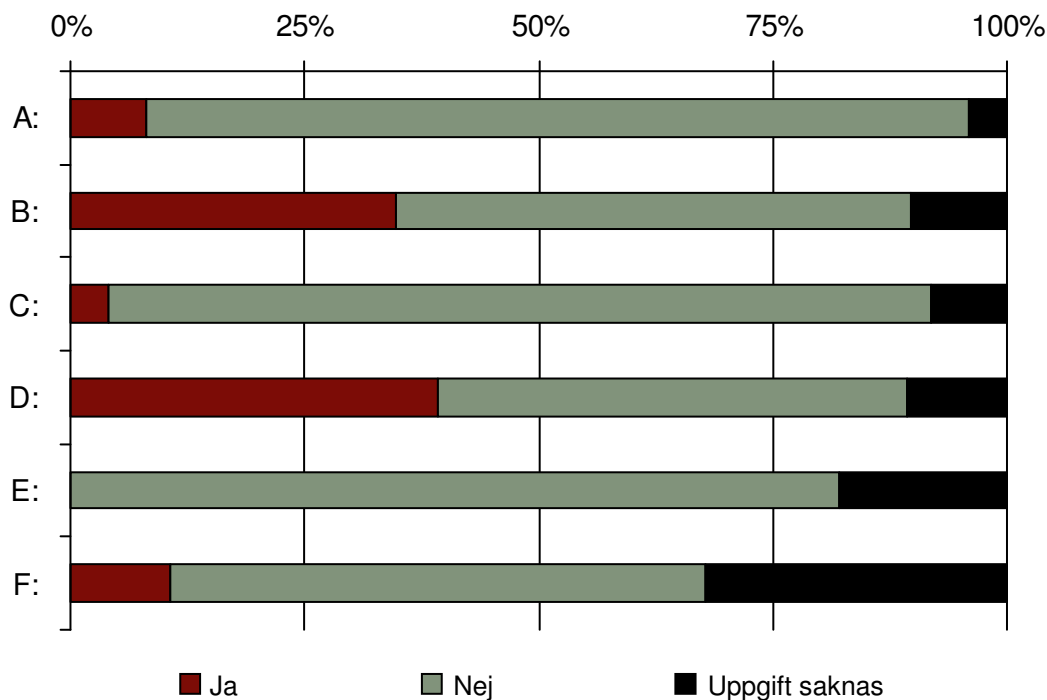
Antal: 49

Åldrar: 3 - 38

Kön: M (27) F (22)

Sammanfattning

	Ja	Nej	Uppgift saknas	N
A: Svårförståeligt tal/saknar tal	4	43	2	49
B: Ät- och dricksvarigheter ¹	17	27	5	49
C: Riklig dregling ¹	2	43	4	49
D: Andningsunderstöd ^{1 2}	11	14	3	28
E: Tandgnissling/pressning varje dag ^{1 2}	0	23	5	28
F: Uttalade bettavvikelser ²	3	16	9	28

Viss försiktighet bör iaktas vid tolkning av diagrammet eftersom antal individer är färre än 100.

1: Inrapporterat via frågeformulär

2: Uppgiften införd i version 2 (2008) av observationsschemat.

Munhälsa

Munhälsoindex¹

		0	1	2	3	4	5	6	Uppgift saknas	N
TI	Tandsten	17	1	3	0	0	0	0	7	28
GI	Gingivit	14	1	5	1	0	0	0	7	28
PI	Plack	11	3	1	4	2	0	0	7	28
SI	Slitage	20	0	0	0				8	28

TI: Tandstensindex baserat på förekomsten av tandsten på utsidan (buccalt) vid 6 indikator-tänder. 0 anger total avsaknad av tandsten, 6 anger tandsten vid samtliga indikator-tänder.

GI: Gingivitindex (tandköttinflammation) baserat på förekomsten av blödning vid sondering på utsidan (buccalt) vid 6 indikator-tänder. 0 anger ingen blödning, 6 anger blödning vid samtliga indikator-tänder.

PI: Plackindex baserat på förekomsten av synligt plack på utsidan (buccalt) vid 6 indikator-tänder. 0 anger total avsaknad av plack, 6 anger plack vid samtliga indikator-tänder.

SI: Slitageindex, sammanvägning av tandslitage i 6 olika segment i bettet. Bedöms enbart i permanenta bettet, ej i mjölk-tänder. En sammanvägning baserad på den bedömning som finns i flest segment.

0: inget tandslitage eller försumbar nötning av emaljen i något av segmenten

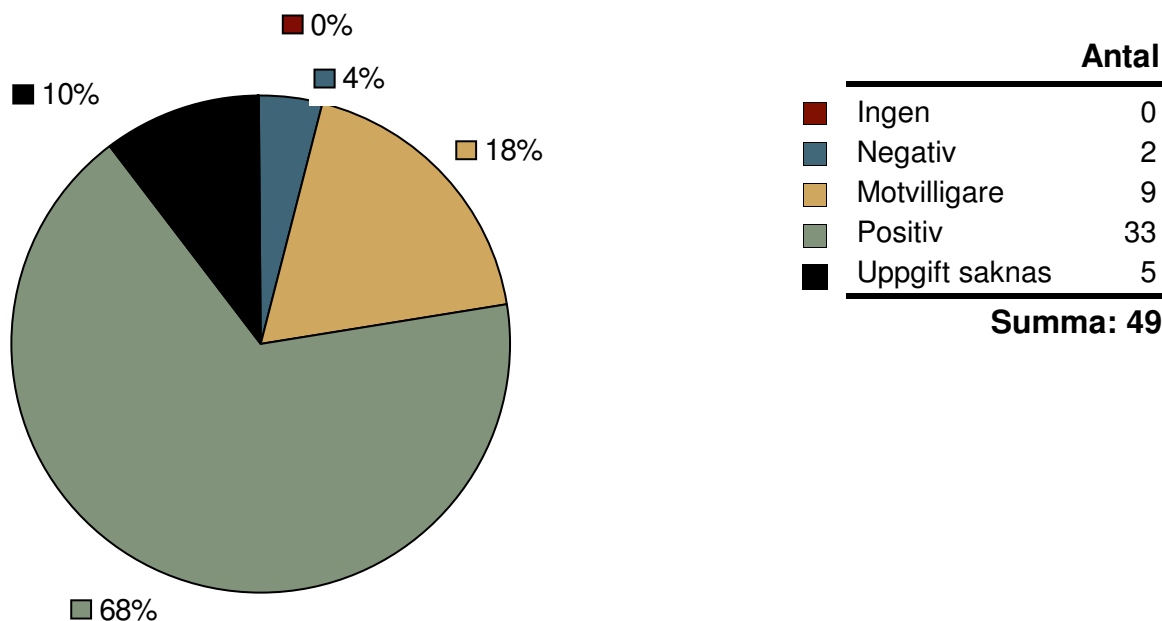
1: tydligt slitage av emaljen, eventuellt in till dentin på enstaka ställen.

2: slitage av dentinen upp till 1/3 av kronans höjd.

3: Slitage av dentinet mer än 1/3 av kronans höjd. Om 3 förekommer i något segment anges 3 som SI.

¹: Munhälsoindex infördes i den nya versionen av observationsschemat (2008).

Accept vid tandundersökning

Karies

	3-6 år	7-12 år	13-19 år	Vuxna
deft¹				
Undersökta	12	7		
Antal med deft=0	12	4		
Medelvärde	0,0	1,3		
Standardavvikelse	0,0	1,8		
Uppgift saknas	11	4		
DMFT²				
Undersökta		9	8	2
Antal med DMFT=0		6	7	0
Standardavvikelse		0,7	0,7	0,5
Medelvärde		0,4	0,3	3,5
Uppgift saknas		2	2	3

1: Antal mjölkttänder med karies eller fyllning

2: Antal permanenta tänder med karies eller fyllning

Bettförhållanden

	Antal
Neutralbett	28
Postnormal	12
Prenormal	4
Uppgift saknas	5
Summa: 49	

Maximal gapning

Barn yngre än 10 år

	Antal
- 20	0
21 - 30	4
31 - 40	6
41 - 50	7
51 -	2
Uppgift saknas	8
Summa: 27	

Barn från 10 år och vuxna

	Antal
- 20	6
21 - 30	4
31 - 40	5
41 - 50	5
51 -	0
Uppgift saknas	2
Summa: 22	

Profil¹

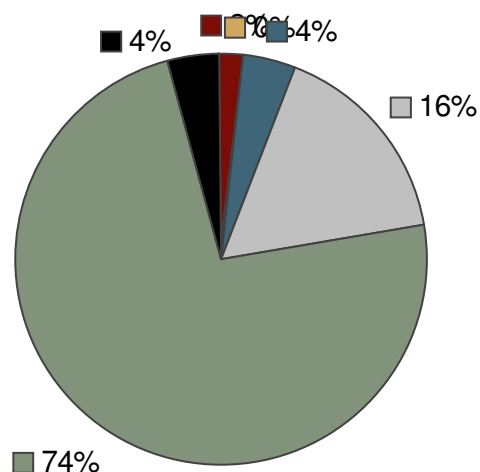
	Antal
Normal	19
Konvex	4
Konkav	2
Uppgift saknas	3
Summa: 28	

Mandibelns lutning¹

	Antal
Normal	17
Ökad	7
Minskad	0
Uppgift saknas	4
Summa: 28	

1: Uppgiften införd i version 2 (2008) av observationsschemat.

Talsvårigheter

	Antal
■ Saknar tal	1
■ Mycket svårförståeligt tal	0
■ Svårförståeligt tal	2
■ Något otydligt tal	8
■ Inga svårigheter	36
■ Uppgift saknas	2
Summa: 49	

Kliniska variabler	Antal Ja-svar			Uppgift saknas
	Totalt N=49 (%)	Pojkar/Män N=27 (%)	Flickor/Kvinnor N=22 (%)	
Nedsatt stabilitet i nacken	23 (48)	14 (52)	9 (43)	1
Nedsatt gapförmåga	17 (37)	10 (40)	7 (33)	3
Nedsatt rörlighet i tungan	15 (31)	9 (35)	6 (27)	1
Öppet bett	15 (33)	8 (33)	7 (33)	4
Öppen mun i vila	13 (27)	6 (22)	7 (32)	0
Låg tonus i tungan	13 (28)	7 (28)	6 (27)	2
Låg tonus i läpparna	7 (15)	5 (19)	2 (10)	2
Låg tonus i tuggmuskulaturen	6 (14)	3 (13)	3 (15)	6
M mentalis hyperaktiv	5 (11)	3 (12)	2 (10)	2
Glesställning	5 (11)	3 (13)	2 (10)	5
Smalt gomvalv	4 (9)	1 (4)	3 (14)	5
Trångställning	4 (9)	3 (13)	1 (5)	5
Slemhinneförändringar	4 (9)	3 (13)	1 (5)	4
Högt gomvalv	3 (7)	0 (0)	3 (14)	5

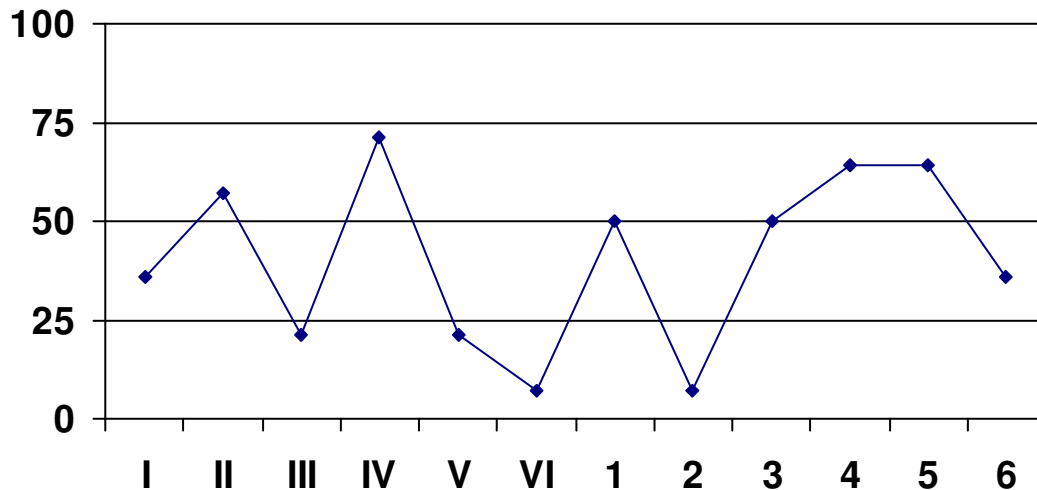
NOT-S

Total mean score: 4,86

Antal: 14

Åldrar: 3 - 38

Kön: M (7) F (7)

NOT-S intervju

	<i>Antal</i>	<i>%</i>
I : Sensorik	5	35,7
II : Andning	8	57,1
III : Vanor	3	21,4
IV : Tuggning och sväljning	10	71,4
V : Dregling	3	21,4
VI : Muntorrhet	1	7,1

NOT-S undersökning

	<i>Antal</i>	<i>%</i>
1 : Ansiktet i vila	7	50,0
2 : Näsandning	1	7,1
3 : Mimik	7	50,0
4 : Tuggmuskel- och käkfunktion	9	64,3
5 : Oral motorik	9	64,3
6 : Tal	5	35,7